

De vijfde van Ludo

THOMAS JANNSENS / LAVOLTA

Een perfect kwartet

Johan Thielemans
Gezien op 23 oktober 2021
CC De Werf, Aalst

‘De vijfde van Ludo’ is een voorstelling over eenzaamheid, dromen, mislukken, op de tonen van de muziek van Ludwig van Beethoven. Een complexe tekst van Thomas Janssens schraagt een muziektheater voorstelling naar een concept van Ralph Broos.

27 OKTOBER 2021

Eerst is er de rouwkamer. Dan hoor je de eerste maten van Beethovens vijfde symfonie, energiek gespeeld door Philippe Thuriot in Groslots arrangement voor accordeon. Het lijk (Frank Focketyn) komt tot leven en we worden in het verleden verplaatst. We zien een man, genaamd Ludo, en een erg verre verwant van Ludwig van Beethoven. Hij is opgesloten in een opvangcentrum. We leren stap voor stap dat hij uit een kanaal is gered en zware psychologische problemen heeft.

Nu zit hij in een opvangcentrum waar hij verzorgd wordt door Steesieweesie , een jonge vrouw, gespeeld door Evgenia Brendes. Ondanks haar overvriendelijke zorg, weigert Ludo alle medewerking. Hij heeft een nood aan innerlijke stilte, maar wordt bezeten door muziek. Hij zal uit zijn isolement komen dankzij het zoontje Alex (op 3 oktober in Aalst vertolkt door Wannes Cornelis). Die heeft de ambitie om te componeren. Ludo -zelf een mislukte componist- helpt hem daarbij. Muziek is in deze voorstelling even goed een obsessie als een heling.

Tegenover dit verhaal over niet vervulde ambitie, tekortschieten, eenzaamheid en psychische nood staat het verhaal van de verzorgster. Ze gaf een acceptabele draai aan haar naam, maar heet in werkelijkheid Anastasia. Zij is een persoon ‘zonder papieren’, gevlucht uit Kazakstan, op zoek naar een beter bestaan in België. Om de link met muziek te bewaren gaf Thomas Janssens haar een muzikant als achtergelaten echtgenoot. Haar zoon Alex kan zijn aanleg voor muziek dus terugvoeren op de afwezige vader.

Steesieweesie doet erg opgeruimd, maar in feite is dat een masker dat haar zorgen en haar pijn verbergt. Ze zoekt een nieuwe echtgenoot maar haar precaire administratieve situatie maakt een duurzame band onmogelijk. Ze heeft geen andere keus dan te overleven als slecht betaalde verzorgster. Ze voelt zich aangetrokken voelen tot Ludo, en danst zelfs met hem. Maar al gauw beweegt ze krachtig en alleen en eindigt ze als een rondtollende derwisj danser. Een ogenblik van volstrekte eenzaamheid. Ludo, die even dacht dat ze konden samenkomen, wordt afgewezen (Thomas Janssens gaat hierbij een bekend thema over verhoudingen radicaal uit de weg want in deze context zou het op een cliché lijken).

Focketyn beleeft de nieuwe muziek intens en overtuigend

Tenslotte blijft Ludo alleen achter met de vier partituren die hij in zijn leven geschreven heeft (zonder uitvoering weliswaar) en droomt van 'zijn' vijfde. Die horen we dan – een indrukwekkende compositie van Robert Groslot- en we zien Focketyn de muziek bedenken. Dat zou zo makkelijk een wat komisch moment kunnen worden. Maar Focketyn beleeft de nieuwe muziek intens, met de juiste gelaatsuitdrukking en de juiste gebaren, zodat hij volstrekt overtuigend is.

Na zijn 'vijfde' valt Ludo stil. Thomas Jansens voegt daar een bespiegeling aan toe over de spanning tussen muziek en stilte, waarbij stilte een groot goed blijkt. Deze gedachte echoot de beginscènes waarin we zien hoe geluid Ludo zo teistert dat hij naar stilte snakt. De cirkel is daarmee rond: Ludo sterft. Het laatste beeld is weer de rouwkamer.

Het toneelstuk weeft verschillende realiteiten door elkaar, in verschillende fases. Eerst is er de therapie van Ludo. Daarna volgt de dwingende en pijnlijke aanwezigheid van de muziek in zijn brein. Onverhoeds stapt het verhaal van Janssens dan over naar het verhaal van de vrouw zonder papieren. In het begin lijkt de wat te opgeruimde verpleegster – met een zachte kritiek op de neerbuigende, infantiliserende blik van de verzorger. Maar als we later haar verhaal horen wordt ze een persoon die even erg lijdt onder gebrek aan communicatie met haar omgeving.

Zo is De Vijfde van Ludo in wezen een intreurig stuk over mislukte levens. Den muziek staat daar als een levenskrachtiger element tegenover. Dat is vooral te danken aan accordeonvirtuoos Philippe Thuriot die zich in de voorstelling binnen wurmt als een innerlijke stem van Ludo, als de vertegenwoordiger van een andere dimensie – waar muziek ook troost is.

De voorstelling heeft drie spelers: Frank Focketyn verdedigt een rol met vele wisselende emoties met volstrekte overtuiging. Naast hem is Evgenia Brendes een en al levendige charme, en ook een bezorgde moeder, tot zij het verleden van haar personage blootgeeft. Het is alsof er een masker afvalt : haar vriendelijkheid van het begin is niet meer dan een wapen om te overleven. In de opvoering in Aalst speelde de jonge Wannes Cornelis de rol van de zoon die ook wil componeren. Hij doet dat met een ontspannen eerlijkheid, zuiver en integer.

Thomas Janssens heeft zo niet alleen een interessante tekst geschreven maar heeft ook gezorgd voor een genuanceerde regie. Om in de muzikale sfeer van de

voorstelling te blijven: dit is een perfect op elkaar ingespeeld kwartet.